

Ceratostigma: een typische herfstbloeiër

Wanneer de vraag zou worden gesteld „noem eens wat aardige, typische herfstbloeiërs” dan zou, behalve het rijtje *Clerodendrum trichotomum* (daarover ging het de vorige maal), *Lespedeza bicolor*, *Caryopteris*, *Hamamelis virginiana*, herfstasters en herfstanemonen, haast in één adem de prachtige *Ceratostigma* moeten worden genoemd. Mogen de genoemde herfstbloeiërs zich nog in een redelijke bekendheid verheugen, de naam *Ceratostigma* zal velen de wenkbrauwen doen fronsen. *Ceratostigma* is echter de moeite waard om er hier even iets langer bij stil te staan.

Jan Belder,
LHS, Wageningen

Het geslacht *Ceratostigma* bestaat uit acht soorten; alle zijn het vasteplanten, of heesters. Ze hebben hun verspreiding in Azië en Afrika. De naam *Ceratostigma* zinspeelt op de stempels (dat zijn dan weer de topjes van de stampers) die bezet zijn met hoornachtige uitsteeksel. In cultuur komen twee soorten voor: *Ceratostigma willmottianum* en *C. plumbaginoides*. De laatste komen we echter veelvuldiger tegen dan de eerste. Niettemin zijn er over het geheel genomen toch maar weinig kwekers die genoemde soorten van *Ceratostigma* in hun voorraadlijsten aanbieden.

Niets voor grote aantallen

Ceratostigma moet niet zozeer worden gezien als een groot produkt dat geschikt is voor gebruik in het openbaar groen, op een wijze waarop we bij voorbeeld *Hypericum* gebruiken. Het kweken van grote aantallen is dus voor dit gewas niet weggelegd.

Wel zijn ze geschikt voor met name rotspartijen en in de vasteplantenborders. Ze geven de voorkeur aan een goede, niet al te zonnige standplaats, op matig vochtige grond. Aan stagnerend water hebben ze een hekel.

Ceratostigma plumbaginoides is in 1846 door een zekere heer Smith vanuit Shanghai naar Sir George Larpent in Roehampton (Londen), Engeland ver-

zonden. De verdienstelijke Engelse botanicus John Lindley noemde de plant vervolgens naar Lady Larpent, om daarmee zijn erkenning tot uitdrukking te brengen voor haar aandeel in de ontwikkeling van de botanie: *Plumbago larpentiae* (nu synoniem!). Dat aandeel zal overigens wel voornamelijk gelegen hebben in het introduceren van nieuwe planten vanuit de Oost. Overigens was er al voorzien in een naam.

De plant komt wild voor in Noord-China. Opmerkelijk is dat moderne Europese flora's vermelden dat de soort *C. plumbaginoides* plaatselijk verwilderd voorkomt in Noordwest-Italië en in Frankrijk. Vanzelfsprekend zijn dit planten die ooit uit tuinen zijn ontsnapt.

Het struikje wordt ongeveer 30 tot 50 cm hoog; de stengels zijn opgericht en het geheel maakt een bossige indruk. Vanaf augustus tot zeker eind oktober verschijnen de blauwe bloemen. De bladeren verkleuren ondertussen prachtig rood en vormen zo een fijn contrast met de bloemen.

Ceratostigma willmottianum komt uit West-China en Tibet. Deze soort wordt duidelijk hoger dan de voorgaande. De stengels zijn aan de basis verhout en zo is deze soort dus eerder een halfheester te noemen dan een vasteplant. De bloemen, die in dichte trosjes al in juli verschijnen, zijn donkerblauw met een blauw-witte buis.

Wilson — een beroemde Engelse plantenverzamelaar, die van 1899 tot 1919 voor én de firma Veitch én het Arnold Arboretum in Amerika planten bijeen bracht in de Oost — verzamelde in 1908 materiaal van deze plant in de buurt van de Min-rivier in West-Szechuan. Wilson vond de planten op zo'n 1.300 tot 2.000 meter hoogte, in een vrij droog gebied. In zijn vaderland wordt *C. willmottianum* gewoonlijk hoger dan bij ons, omdat de stengels hier gedurende de winter meestal diep terugvriezen. Het is daarom raadzaam de planten in de winter een beetje beschutting te geven, door ze met turfstrooisel af te dekken. In het voorjaar, nadat het oude hout is weggesneden, lopen ze dan veelal weer forser uit. De plant is genoemd naar Miss Ellen Ann Willmott, die twee planten opweekte uit zaad dat Wilson in China had verzameld en dat zij vanuit het Arnold Arboretum ontving. Van deze planten is nadien massaal vermeerderd.

Miss Willmott (1858-1934) was een zeer rijke dame met een levendige belangstelling voor planten. Ze had er dan ook geld

én ruimte voor. Nabij Brentwood in Essex bezat zij het ruime landgoed Warley Place, waar 85 hoveniers voor de dagelijkse gang van zaken zorgden in de tuin. Daarnaast had ze nog de beschikking over tuinen in Ventimiglia en Aix-les-Bains. Er wordt zelfs van Miss Willmott gefluisterd dat ze meer dan 100.000 verschillende planten in cultuur had. Gedurende de eerste wereldoorlog is dit bezit verloren gegaan, omdat Miss Willmott haar kapitaal hoofdzakelijk in de Duitse oorlogsindustrie had belegd.

De oplettende plantenkenner zal, neuzend in de catalogus van een goed gesorteerde kweker, ongetwijfeld verschillende plantennamen tegenkomen die teruggaan tot „Warley Place” of zijn bezitster. Typische voorbeelden hiervan zijn: *Aethionema x warleyense* 'Warley Rose', *Epimedium x warleyense*, *Rosa Willmittiae*, *Nacissus 'Ellen Willmott'* en *Ceratostigma willmottianum*. *Ceratostigma* mag zeker tot de plantengeslachten worden gerekend met een geschiedenis, maar bovenal: het zijn planten die willen worden gebruikt.

Ceratostigma plumbaginoides

